

Olivia RUTAZIBWA

Journaliste
en onderzoekster

Voor het maandblad MO* schrijft ze over scholieren in Burkina Faso en spreekt ze met diplomaten uit Sudan. Voor haar doctoraat bestudeert ze de houding van de Europese Unie in Sub-Saharisch Afrika. Het begin van haar interesse voor verre landen situeert Olivia RUTAZIBWA (31) echter in de Antwerpse pinksterkerk, waar ze als kind luisterde naar de verhalen van zendelingen.

‘In het Westen komt te vaak enkel de dominante mening aan bod’

Jozefien VAN HUFFEL

Olivia RUTAZIBWA heeft een goede band met haar biologische vader en tantes, die van Rwandese afkomst zijn en respectievelijk in Antwerpen en Rwanda wonen. Maar ze ontwikkelde zich tot wie ze is in een pleeggezin en in de Grieks-Latijnse aan een Antwerps college. „Het is toch verbijsterend dat mensen me nog steeds, telkens opnieuw, vragen waar ik dan wel vandaan kom”, zegt ze, glimlachend weliswaar. „Het maakt dat je jezelf anders gaat zien.”

–U komt uit voor uw mening, soms zelfs in de krant. Kreeg u dat mee in uw opvoeding?

Ons gezin was divers. Naast mijn zus en ik en drie geadopteerde kinderen van Indiase afkomst, namen mijn ouders ook nog kinderen die op vakantie kwamen onder hun hoede. We werden streng opgevoed, maar we mochten altijd onze mening zeggen, zolang we die maar beleefd formuleerden. De hevigste discussies over minderheden en diversiteit, die voerde ik thuis.

Als ik mijn opinie verwoord in de krant, dan ben ik meestal hoogst verontwaardigd. Ik wil dat dan van me afschrijven, maar vaak vind ik het ook belangrijk om een standpunt toe te voegen dat je nergens anders in de media hoort of leest. Mijn opiniebijdragen zijn een samenvatting van alles wat ik in mijn vriendenkring hoor, maar nooit in het publieke debat.

–Is ook uw belangstelling voor internationale politiek een erfenis uit dat diverse gezin?

Eigenlijk waren het verhalen van zendelingen die de fascinatie voor verre landen in me wakker maakten. Mijn pleegmoeder was katholiek, mijn pleegvader protestants en van mijn vijfde tot mijn negentiende ging ik elke zondag naar een pinksterkerk.

Met die zendelingen in mijn achterhoofd wilde ik na het middelbaar geneeskunde studeren. Exacte wetenschappen waren echter allesbehalve mijn ding, dus werd me politieke wetenschappen aangeraden. Ik was eerst wat beledigd, want ik zag dat niet als een ‘echte’ universitaire richting, maar ik heb het advies gevolgd.

–Intussen werkt u aan uw doctoraat. Waar gaat dat over?

Ik bestudeer de tussenkomsten van de Europese Unie in Sub-Saharisch Afrika, op het vlak van mensenrechten, democratie en ontwikkelingshulp. Brengen die vooruitgang of doen ze soms meer kwaad dan

Olivia Rutazibwa: „Thuis mochten we onze mening zeggen, zolang we maar beleefd bleven.” © Frank Bahnmueller

goed? Hoe democratisch is het als wij ergens een westers democratisch systeem doordrukken? Ik ben niet echt een voorstander van de EU-hulp en dat probeer ik academisch te staven. Iedereen is heel positief over de goede intenties van de EU in Afrika. Maar de intenties doen er niet toe als de eindbalans niet positief is voor de plaatselijke bevolking.

„Mensen zoals mijn vader ervaren de internationale politiek in hun eigen leven”

Ik geef een keuzevak aan de Universiteit Gent en probeer bij de studenten het idee te doorbreken dat er maar één waarheid bestaat. De dag dat iedereen tegen ontwikkelings samenwerking is, zal ik misschien de andere kant belichten.

Het homogene denken zie ik overal in de westerse samenleving. Tegenwoordig is iedereen het er bijvoorbeeld ook over eens dat religie slecht is en het best verwezen

wordt naar de achtergrond. Daar ben ik het niet mee eens, ook al zou ik mezelf niet gelovig noemen. Andere voorbeelden zijn het aanbod op televisie, dat grotendeels gemaakt is voor de blanke middenklasse, en de gangbare meningen over minderheden en over de islam. De meeste mensen weten daar weinig over, maar het homogene denken geeft het gevoel dat ze het wel weten.

–Gaat u daar als journaliste ook tegenin?

Als ik een artikel over een land schrijf, dan hoop ik dat de mensen die daar wonen zich erin herkennen. Mijn vader vluchtte in de jaren 1950 als jongen weg uit Rwanda naar Congo. Later studeerde hij in België. Mensen zoals hij ervaren de internationale politiek in hun eigen leven. Ik wil tonen hoe mensen hun leven zien en keuzes maken. Wij, als observator, spelen niet de hoofdrol.

Ik hoop echter ook dat ik academisch onderzoek mag blijven doen. Ik bekritiseerde namelijk de journalisten jarenlang, maar nu ik zie hoe weinig tijd ze hebben, heb ik meer begrip. Toch vind ik het fout dat je vooral ‘kritisch’ bent als je lastige vragen durft te stellen. We moeten onze samenwerking en eigen reflexen blijven bevragen.

Academici ontwikkelen goede ideeën, maar enkel als je mooie statistieken hebt, haal je de krant. Misschien is het mijn burgerplicht om die ideeën te vertalen naar de bredere samenleving.

–Vindt u onwetendheid dan het probleem van onze samenleving?

Het probleem is de angst van de gemiddelde Vlaming voor dat wat hij om zich heen ziet en niet kent. Je ziet in Vlaanderen verbijsterende dingen. We reizen overal naartoe en toch krijgen jongeren op school amper informatie over internationale geschiedenis. Dat keert zich tegen ons. We worden alleen maar banger.

Ook blijven mensen me maar vragen waarom ik zo goed Nederlands praat en waar ik dan wel vandaan kom. Die vragen veranderen de manier waarop je jezelf ziet. Op de universiteit kreeg ik vrienden uit minderheden en ik begrijp de tweede en derde generaties immigranten. Je wordt steeds op je afkomst aangesproken. Als je niet veel zelfvertrouwen hebt, dan is dat moeilijk. Al speelde mijn afkomst in mijn voordeel, want een jonge Afrikaanse aan de universiteit valt op.